

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Живопис	Рік навчання	3
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Обов'язкова
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація ОПП Графіка	Семестри	6

АКАДЕМІЧНИЙ ЖИВОПИС

Семестр 6 (весна 2025)

27 січня — 10 травня

Викладач	Чурсіна Віра Іванівна, професор
E-mail	alex22arh@gmail.com
Заняття	Г22-1 (за розкладом) - онлайн. Г22-2 (за розкладом) - онлайн.
Консультації	За домовленістю
Адреса	ауд. 304, поверх 3, корпус 2, вул. Мистецтв 8
Телефон	(057) 706-02-81 (кафедра), 0973322308

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи (тільки у робочі дні до 18-00). Умови листування:

- 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Академічний живопис);
- 2) в полі тексту листа позначити курс, групу, ПІБ студента, який звертається (анонімні листи не розглядаються);
- 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — doc, docx, *ілюстрації* — jpeg, pdf.

Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Академічний живопис» є певний обсяг знань та практичних навичок, надбаних на попередньому курсі. Обов'язковим є достатній рівень навичок роботи з фарбами у техніці акварелі, гуаші, темпері, акрилу.

Студент отримує повну підтримку у створенні живописних аркушів, оскільки академія забезпечує демонстраторами пластичних форм, а викладач забезпечує якість академічних постановок, що є обов'язковим у дисципліні задля проведення якісної практичної роботи.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Показ робіт із методичного фонду академії, альбомів з репродукціями робіт видатних українських та зарубіжних художників. Демонстрація матеріалу за допомогою лабораторних приладів. Ознайомлення студентів з електронними версіями матеріалу з академічного живопису та застосування додаткової літератури з дисципліни, навчальних посібників та методичних рекомендацій:

Методичні рекомендації:

1. Чурсіна В.І. Методичні рекомендації до виконання завдань з дисципліни «Академічний живопис»: «Техніка акварельного живопису у вирішенні зображальних задач» для студентів спеціалізації «Графіка» – Харків, ХДАДМ, 2020. – 21 с.: іл.
2. Чурсіна В.І. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Живопис за фахом» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціалізації «Графіка». – Харків, ХДАДМ, 2019. – 20 с.: іл.
3. Чурсіна В.І. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Живопис за фахом» в техніці гуаші для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціалізації «Графіка». – Харків, ХДАДМ, 2016. – 14 с.: іл.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

1. Антонович Є.А., Шпільчак В.А. Малюнок і живопис: методичні рекомендації. – К.: 1990, 85 с.
2. Варкач О. Акварель: підтвердження здобутих позицій // ОМ. – 1984. – №5. – С. 2-3.
3. Губарев О. Українська акварель сьогодні // ОМ. – 1975. – №3. – С. 22.
4. Іттен Й. Мистецтво кольору / Ред. О. Плаксієй – К.: ArtHuss, 2022. – 96 с.
5. Кафедра живопису ХДАДМ: традиції і сучасність / упор. М.І. Деркач, В.Ю. Гальченко. – Харків: ХДАДМ, 2015. – 123 с.
4. Сучасна українська акварель. Альбом. – К.: Мистецтво, 1978. – 169 с.
5. Ченніно-Ченніни. Трактат о живописи. М., 1938.
6. Чурсіна В.І. Акварельний живопис та його зображальні засоби. Харків, «Майдан», 2017.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Виконання завдань дисципліни «Академічний живопис» студентами 3-го курсу 6 семестру (бакалаври) факультету «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», ОПП «Графіка», які поділені на 2 модулі (4 завдання) потребують наступні матеріали: планшети 40x50 – 2 шт., 40x60 – 2 шт., пензлі, палітра, папір, фарби: акварель, гуаш.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Викладання практичного курсу «Академічний живопис» для студентів 3 курсу бакалаврату денної форми навчання ОПП «Графіка» сприяє здійсненню головної задачі вищої школи – формуванню художника-професіонала, спрямованому на усвідомлення

закономірностей реалістичної передачі натури, підготовці висококваліфікованих спеціалістів-художників станкової графіки, плаката та книжкової графіки.

Дисципліна «Академічний живопис» вводить у головні принципи глибокого вивчення живописної майстерності, необхідної для створення оригінальних за формою і змістом художніх творів. Важливим завданням викладання живопису є виховання у студентів художнього бачення конкретного предметного світу, природи, людини, предметів побуту, а також вміння критично використовувати і розвивати кращі традиції класичної спадщини вітчизняної та світової культури, новітніх досягнень європейської художньої культури.

Основна форма навчання живопису – етюд з натури. Процес вивчення натури в етюді має будуватися на нерозривному зв'язку всіх елементів зображальної мови: композиції, рисунку, колірних, тональних, пластичних, просторових і світлотіньових співвідношень.

Вирішення вказаних задач спрямоване на вираз живого реального відчуття баченого світу, на передачу характерів, психологічного стану. Важливо навчитись визначати головне, суттєве, типове, пізнати закономірності кольору, отримати навички композиційного мислення у відтворенні форми, світла, тону і простору.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 5.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 11.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 13.Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності(СК)

СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметнопросторового та візуального середовища.

СК 3.Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

СК 13.Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН 7.Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН 8.Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

«Академічний живопис» є однією з найважливіших фундаментальних дисциплін професійної підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що забезпечує фахову підготовку художника-графіка.

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, вона вивчається протягом 4 років, 6-го семестру (4 кредити ECTS, 120 навчальних годин – 4 год. аудиторних на тиждень; 4 год. – самостійна робота, год. на тиждень). 60 год. аудиторних, 60 самост.).

Курс має: 2 семестри – 4 змістовних модуля, 4 теми (завдання).

2 семестр – 2 модуль.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. «Оголена жіноча напівпостать зі спини». 30 годин.

Змістовний модуль 2.

Тема 1. «Одягнена жіноча напівпостать в оточенні декоративних тканин та предметів побуту». 30 годин.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Метод повідомлення нових знань — практична робота в процесі виконання серії завдань. Основна форма вивчення курсу — практичні завдання.

Мета запропонованих завдань — придбання студентами живописної майстерності, практичних навичок у використанні колористичних можливостей, формуванні своєї культури для втілення ідеї художньої єдності в композиціях, створенні високого рівня авторських творчих робіт.

На 3 курсі (6 семестр) для одержання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» закріплюються набуті навички та вміння, продовжується вдосконалення художньої майстерності. Етюд напівпостаті з натури є основним методом навчання живопису. Навчальний процес складається з послідовних етапів роботи:

- композиційний тональний етюд-пошук у малому розмірі з метою загального композиційно-пластичного рішення;
- кольоротональний етюд-пошук, вирішення великих співвідношень постановки;
- виконання академічного етюду.

Розвиток у процесі навчання здійснюється не тільки змістом навчального матеріалу, але й особистістю викладача і стилем спілкування зі студентами.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі переглядів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97	незадовільно	60–63	E
			A- 90–94		35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. Викладач несе відповідальність за координацію процесу занять, а також створення атмосфери, сприятливої до відвертої дискусії та пошуку необхідних питань з дисципліни. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів навчання дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі найновіших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити безпечні та комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студенти повинні обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності студент має право на дозвіл вийти з аудиторії. Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідними нотатками, а також практичною роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрухування. Додаткові

заняття з такими студентами не передбачені. Відсутність практичних завдань на поточних переглядах безпосередньо впливає на зниження підсумкової оцінки (мінус 3 бали за кожний пропуск).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю визначено плагіат – тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів, студент не отримає бали за тему. Він зобов'язаний її переробити, в цьому випадку нараховується лише 50% від максимальної кількості балів за цю частину. Якщо факт академічної недоброчесності зафіксований на підсумковому перегляді — студент максимально отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю. **Корисні посилання:** <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>
<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Год.	Рубіжний контроль	Деталі
1 модуль						
За розкладом	Завдання 1	Практичні	Етюд-пошук. Рисунок природи. Розкриття колірної характеристики постановки, підпорядкування ритму кольоротональних плям головному у постановці; приділити увагу трактуванню голови, рук. Виявлення колірної побудови постановки та конструктивно-пластичної характеристики моделі.	30	Поточний перегляд	
2 модуль						
За розкладом	Завдання 1	Практичні	Етюди-пошуки Рисунок. Виявлення пластичної виразності як важливої умови композиційного рішення етюду та елементів психологічної характеристики. Колірний взаємозв'язок напівпостаті із середовищем, колористична цілісність, виявлення силуету. Особливу увагу приділити виявленню кольором форми голови, рук, їх роль у психологічній характеристиці моделі.	30	Поточний перегляд	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–40
2	Поточний контроль	0–60
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу, проявив креативне мислення при виконанні завдань, творчо і професійно виконав усі етапи завдання, додатково брав участь у міжнародних або всеукраїнських конкурсах, виставках, фестивалях (отримав відзнаку).
A	17–19	37–39	Студент в повному творчо і якісно я опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Показав відмінні результати під час поточного контролю.
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, продемонстрував якісний рівень вмінь під час поточного контролю, виконав усі поставлені завдання.
B	12–15	32–35	Студент добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно виконав усі поставлені задачі, творчо підійшов до виконання практичних завдань, але при цьому робота має незначні недоліки.
C	8–11	22–31	Студент в цілому добре опанував матеріал практичного курсу, вчасно та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки (відсутність творчого підходу тощо).
D	4–7	10–21	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має значні недоліки (відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи тощо).
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного курсу, не впорався з головними задачами дисципліни, практична робота має багато значних недоліків (відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи, значна кількість суттєвих помилок при виконанні завдання, пропуски занять без поважних причин тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять, участь у художніх виставках та конкурсах, а також участь у житті групи. Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Альбом. Сучасна українська акварель. – К.: Мистецтво, 1998. – 169 с.
2. Антонович Є.А., Шпільчаїк В.А. Малюнок і живопис: методичні рекомендації – К.: 1990
4. Внукова Н. Якість освіти у реалізації завдань Болонського процесу [Текст] / Н. Внукова // Новий колегіум. – 2005. – №6. – С. 57.
5. Волковський М. Колір в живописі / М. Волковский. – К.: Видавництво В. Шевчук, 2016.
6. Глущенко М.П. Живопис. Графіка. До 100-річчя з дня народження. Каталог /упор. Е. Димшиць. – К.: 2001. – 32 с.: іл.
7. Жердзицький В. Живопис. Техніка і технологія [Текст] / В. Жердзицький. – Харків: Колорит, 2006. – 327 с.: іл.
8. Іттен Й. Мистецтво кольору / Ред. О. Плаксієв – К.: ArtHuss, 2022 – 96 с.
9. Кафедра живопису ХДАДМ: традиції і сучасність / Упор. М.І. Деркач, В.Ю. Гальченко – Харків: ХДАДМ, 2015. – 123 с.
10. Мельничук І.Ю. Методика викладання живопису та композиції під час літньої практик. / І.Ю. Мельничук. – К.: ЕММА, 2013. – 104 с.:іл.
11. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. – Тернопіль, Богдан, 2003.
12. Шпак О.В. Акварель. Основи живопису / О.В. Шпак. – К.: КДІДПМД ім. М. Бойчука, 2013. – 256 с.: іл.

Допоміжна.

1. Волковський М. Колір в живописі / М. Волковский. – К.: Видавництво В. Шевчук, 2016. – 360 с.
1. Імпресіонізм в Україні. Альбом. – К.: ПФ «Галерея», 2011. – 240 с.: іл..
2. Немцова В.С, Харківська художня школа (середина XVII – кінець XX ст. [Текст] / В.С, Немцова – Харків: 2016. – 382 с.: іл.
3. Петрашик В. Микола Бурачек: портрет на тлі епохи / В. Петрашик. – К.: Вид-во Тов. «Citi ПРЕС КОМПАНІ». 2014. – 176 с.: іл.
4. Сидоренко В. Особливості розвитку візуальних мистецтв в Україні в період 1990-х р.р. [Текст] / В. Сидоренко // Культура України: збірник наук. праць. – ХДАК. – 2004.
5. Сусак В. Українські мистці Парижа. 1900–1939 [Текст] / В. Сусак. – К.: РОДОВІД, 2010. – 408 с.: іл.
6. Федорук О. Перетин знаку / О. Федорук. – Кн. 3. – К.: Інтертехноогія, 2008. – С. 239.
7. Kpzysztofowicz-Kozakowska S., Jan Stanislawski i jego uczniowie [Text] / S. Kpzysztofowicz-Kozakowska. – Warszawa: Wydawnictwo Olesiejuk, 2015. – 135 s.: il.